

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA RELAȚIILOR DINTRE SCHITURILE ȘI BISERICILE VRÂNCENE ȘI OBȘTILE RĂZĂȘEȘTI DIN VRANCEA (sfârșitul secolului XIX – prima jumătate a secolului XX)

Ionuț Iliescu

Demersul nostru se dorește a fi o privire sintetică asupra evoluției lăcașurilor de cult vrâncene în cadrul obștilor răzeșilor vrânceni.

Primul lăcaș de cult supus analizei este și cel mai vechi din zonă – **schitul Lepșa** - ale cărui începuturi se plasează la 1739¹

Un prim aspect legat de acest schit este acela care vizează evoluția în timp a averii sale. După cum glăsuiește **Cartea de judecată a Stărostiei Putna** din iulie 1827, schitul urma să stăpânească muntele Macradeul împreună cu satul Tulnici; cât de generală și evazivă chiar este această informație (muntele cu pricina avea 6000 ha pădure și 10000 ha goluri pășune)², ne-o dovedește un document din octombrie 1830, care afirmă că acest schit, situat „...pe apa Lepșii supt poalele

---

¹ A. V. Sava, **Contribuțiuni la istoria bisericeii vrâncene**, în „Mîlcovia. Revistă regională de studii”, nr.II, vol.I, Focșani 1931, p.30

² C. Cherciu, **Vrancea și ținutul Putnei. Un secol de istorie. 1820 - 1920**, Editura Neuron, Focșani, 1995, p.11

muntei Macradirului” avea „...câte puțini poieni de fâneț și câte puțini vite de hrană, alt n-au nimicu”³

Peste 90 de ani însă, averea schitului Lepșa avea să apară clar conturată: 286400 m² cosire; 429600 m² imaș, 21480 m² arabil la Clipicești; 12888 m² arabil la Țifești, 24368 m² Hărăgărie la Varnița; 9666 m² cosire la Tulnici, în punctul Teuca⁴. Cu alte cuvinte, averea schitului însuma 784402 m², de teren, din care 725666 m² în Vrancea și 58736 m² în afara acesteia, mai precis în ținutul Putna. Suprafața totală cu cosire se ridica la 296066 m², iar cea arabilă la 34358 m². Din punctul de vedere al repartiției zonelor patrimoniale, cosirea și imașul „aparțineau” Vrancei, arabilul și hărăgăria fiind în afara acesteia.

În condițiile în care schitul beneficia de o asemenea avere și câștigurile erau pe măsură: bunăoară, în 1946 (octombrie), schitul a „făcut” fân în valoare de 6 milioane lei doar în punctul „Luncile Tisorului”⁵.

Strâns legată de această problemă, este și cea a autonomiei financiare a acestui lăcaș. Ideea este întemeiată pe documentul din mai 1909, din care aflăm că administratorul Plășii Vrancea era informat că averea schitului Lepșa „*este ruptă din tot teritoriul Vrancei*” Controlul acesteia se făcea prin delegații obștilor satești, care alegeau epitropii schitului, în virtutea unui drept, „*exercitat ...încă de la început*”⁶. Un alt document, din același an, reiterează acest „traseu” al exercitării controlului asupra schitului: obștea - reprezentanții răzeșilor - epitropi - consiliul epitropilor - obște; iată ce scrie către primar: „...*nimica nu s-a îndeplinit de către epitropii... fără învoirea și aprobarea reprezentanților vrânceni în ce privește avutul...*”; cât despre „*Consiliul*

---

³ A. V. Sava, **Documente putnene. Vrancea, Irești, Câmpuri**, vol.II, Chișinău, 1931, doc. nr.116, p.113

⁴ C. Cherciu, *op.cit.*, p.11

⁵ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita ANVn), fond Obștea Vidra - Tichiriș, dosar nr.19/1946, f.30

⁶ Idem, fond Primăria Văsui (Vrâncioaia), dosar nr.2/1909, f.48

epitropial...”, acesta „*răspunde*” în fața vrâncenilor „*în tot ce privește interesele obștești...*”, inclusiv în cele de ordin religios⁷ Deși alegerea epitropilor se făcea „*sub președinția unui delegat al Casei Bisericii*”⁸, un document din 1904 ne dovedește că acest control al Statului, prin intermediul organismului său abilitat era puternic atenuat, fiind vorba de oameni din partea locului; astfel, pe de o parte, comunitatea răzășească însăși își alegea reprezentanții; cei din partea guvernului pe de altă parte, recomandați de primar făceau și ei parte din aceeași comunitate; în fine, din rândul acestor reprezentanți erau aleși epitropii, ce urmau să fie confirmați de prefect. Important este că Statul își exercita puterea prin oamenii locului, rolul delegatul de la centru (reprezentantul Casei Bisericii) fiind în realitate formal⁹

În deceniul trei al secolului XX, schitul Lepșa avea să treacă prin momente de cumpănă; obștile răzășești însă își vor uni efortul în vederea depășirii acestora. Astfel, în anul 1929, schitul a ars până în temelii¹⁰, peste doi ani, lucrările de reconstrucție erau în toi¹¹. Situația nu avea să cunoască o rezolvare definitivă nici în 1934, din moment ce în septembrie același an ieromonahul Ilarion Ciudin, „*superiorul*” schitului, cere președintelui obștii Vidra convocarea unei adunări generale extraordinare, în cadrul acesteia urmau să se discute atât problema înălțării unui „*sfânt lăcăș de rugăciune*”, cât și cea a donării de către obște pentru schit, a 40 ha pământ devălmaș, în punctul „*fața Cozei, Gura Alunului*”¹². Deși documentele nu o confirmă, este posibil ca aceleași convocări să fi fost solicitate și celorlalte obști vrâncene, scopul fiind identic: nu doar înzestrarea, ci și renașterea, practic, a schitului.

⁷ Ibidem, f.40

⁸ Ibidem, f.16

⁹ ANVn, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.49/1904, f.17

¹⁰ S. Hâmea, *Locuri și legende vrâncene*, Editura Sport-Turism, Craiova, 1979, p.149

¹¹ A. V. Sava, *Contribuțiuni...*, p.30

¹² ANVn, fond Obștea Vidra - Tichiriș, dosar nr.3/1930, f.122

O ultimă problemă referitoare la schitul Lepșa o constituie statutul acestuia de proprietate colectivă a satelor vrâncene.

Dacă nu ar fi aparținut acest schit răzeșilor vrânceni, aceștia nu ar fi ajuns să se judece chiar cu Statul, care dorea să-l exproprieze încă din primii ani ai secolului XX. Conflictul dintre cele 2 părți era declanșat deja în 1909, mărunta discordiei fiind averea schitului Lepșa¹³

Zece ani mai târziu, în iulie 1919, membrii comisiei de expropriere doreau să confiște schitului Lepșa 20 ha cosire și 30 ha tufăriș, sub pretextul că ar fi vorba în acest caz de „*teren de mână moartă*”

Erau chemate la fața locului Epitropia schitului Lepșa și reprezentanții obștii Tulnici. Răzeșii aveau să susțină în fața comisiei că schitul se întreține din propria-i avere și nu prin Casa Bisericii; cu alte cuvinte, schitul nu se poate „*întreține*” fără pământul care-i aparține; în plus, acesta era „*moștenire pioasă rămasă de la bătrâni*”. În plus, schitul servește și ca azil – cu alte cuvinte, la „*adăpostirea omilor bătrâni și neputincioși*”, fără a uita „*nevoele bisericesti*” firești ale răzeșilor. Tocmai de aceea, ei și străbunii lor, au înzestrat acest schit cu pământurile lor, stăpânite în devălmășie. Pe moment, comisia părea a fi convinsă; ca dovadă, aceasta nu va da curs cererii de expropriere întocmită de organele Statului „*așa cum a mai fost mai înainte*”¹⁴

Se impun mai multe precizări în legătură cu această situație critică: mai întâi de toate, nu pot intra în categoria „*terenurilor de mână moartă*” pământuri intrate în proprietatea schitului, provenite din proprietatea colectivă a tuturor satelor vrâncene; probabil că legislația noastră modernă pur și simplu „*se împiedică*” de această excepție care se regăsește însă, în vechiul drept roman. Apoi, dacă schitul se expropria, acesta nu mai avea cu ce să se întrețină, fiind necesară o nouă împroprietărire, făcută de astă dată de Stat. În fine, schitul nu putea fi

---

¹³ Idem, fond Primăria Văsui (Vrâncioaia), dosar nr.2/1909, f.16

¹⁴ Idem, fond Primăria Tulnici, dosar nr.3/1919, f.62

împroprietărit conform legislației în vigoare, căci făcea parte din lăcașurile de cult razeșești, exceptate de la împroprietărire¹⁵. Și această complicare a lucrurilor era generată de faptul că Statul nu concepea să existe și o altă entitate care să împroprietărească.

Cu toate acestea, Statul va tăia nodul gordian, expropriind schitului Lepșa 50 ha de islazuri în Vrancea¹⁶ în 1919 și 2 ha la Clipicești (probabil teren arabil sau vie) în 1946¹⁷

Al doilea schit vrâncean, cu același statut de proprietate colectivă a razeșilor vrânceni este cel ce a purtat denumirea de **Valea Neagră** (sau „**Schitul Vrancei**”), ridicat la 1755¹⁸, „*pe apa Nărujii supt poalili muntelui Zboina Verde*”¹⁹

Informațiile referitoare la averea acestui schit nu sunt atât de clare cum ar fi fost de dorit; astfel, în anul 1948 Consilieratul Agricol și Serviciul Agricol al județului Putna au întocmit o situație referitoare la „*bunurile agricole aparținând parohiilor, bisericilor mănăstirilor, episcopiilor și schiturilor*” din județ. Din păcate, datele au fost grupate pe comune și nu pe lăcășe de cult.

Astfel, în dreptul comunei Herăstrău, în raza căruia se află schitul Valea Neagră, figurează 2 ha arabil, 13 ha fâneță și 400 ha pădure²⁰. Din păcate, nu putem ști cât din acest patrimoniu aparține

---

¹⁵ Idem, fond Protoieria jud.Putna, dosar nr.9/1902, f.65: „*Bisericile... resesești nu au beneficiat de legea împroprietăririi*”; ele „*...nu posedă pământ după legea rurală*”

¹⁶ Idem, fond Consilieratul Agricol și Serviciul Agricol al județului Putna, dosar nr.2/1919, f.17

¹⁷ Idem, fond Camera de Agricultură a județului Putna, dosar nr.59/1946, f.35

¹⁸ A. V. Sava, **Contribuțiuni...**, p.26

¹⁹ Idem, **Documente putnene...**, vol.II, ..., doc. nr.116, p.113

²⁰ ANVn, fond Consilieratul Agricol și Serviciul Agricol al județului Putna, dosar nr.13/1948, f.127

schitului, și cât ținea de biserica „Sf. Voievozi” din Herăstrău, ridicată la 1866²¹

Documentele arhivelor vrâncene prezintă date referitoare la statutul acestui schit. Astfel, în ianuarie 1909, preotul de la biserica „Adormirea Maicii Domnului” a schitului Valea Neagră trimite o notă explicativă Primăriei comunei Văsui, din care rezultă clar că aceasta este biserică parohială de mir particulară, „*proprietate în codevălmășie*” a tuturor comunelor din plasa Vrancea. Ca urmare, acestea „*au și dreptul de priveghere și control*” în ceea ce privește „*administratia averei bisericeii*”²², veniturile proprii fiind singura sa sursă de venit²³

În fapt, Biserica Ortodoxă Română nu avea drept de control decât în problemele de ordin canonic, care erau soluționate prin intermediul episcopiei de care ținea acest schit²⁴. Astfel, în august 1894, epitropii schitului cer protoiereului „*ca prin calea ierarhică să faceți a se numi definitiv la acest schit...*” un preot „*titular*”, și aceasta în conformitate cu „*legea și regulamentul Clerului mirean*”, care trebuie aplicată „*în totul*”²⁵. Într-o situație similară se va afla schitul și în ianuarie 1909²⁶. Trebuie menționat faptul că epitropii nu puteau decât să „*recomande*” protoiereului preotul titular²⁷ și nu să-l pună în fața faptului împlinit.

Modalitatea alegerii epitropilor era identică cu cea folosită la schitul Lepșa: unul din epitropi era ales de delegații tuturor obștilor vrâncene²⁸, altul de Stat²⁹ și al treilea de Casa Bisericii, prin delegat, la primărie³⁰.

---

²¹ C. Cherciu, *op.cit.*, p.124

²² ANVn, fond Primăria Văsui (Vrâncioaia), dosar nr.2/1909, f.18

²³ Ibidem, f.16

²⁴ H. H. Stahl, *Amintiri și gânduri*, Editura Minerva, București, 1981, f.66

²⁵ ANVn, fond Protoieria jud. Putna, dosar nr.6/1894, f.235

²⁶ Idem, fond Primăria Văsui (Vrâncioaia), dosar nr.2/1909, f.16

²⁷ Idem fond Protoieria jud. Putna, dosar nr.6/1894, f.201

²⁸ A. V. Sava, *Documente putnene...*, vol.II, p.XI

Fiecare dintre ei primeau câte un mandat „pe un period de 5 ani...”³¹.

Și tot conform Legii clerului mirean și al Regulamentului epitropiilor bisericești³², un delegat al Primăriei prezida alegerea unui consilier epitropical³³ reprezentant al Statului. Și tocmai de aceea, Primăria veghea sistematic ”derularea” procesului alegerii epitropilor așa cum o dovedește un document din martie 1895³⁴ Mai mult, atunci când alegerile târăgăneau, subprefectul avea sarcina de a ordona obștilor accelerarea acestora³⁵

Cu toate acestea, Statul nu tulbura obștile în a-și exercita autoritatea asupra schitului; el veghea doar la respectarea cutumei, fiind interesat să-și asigure un minimum de control asupra acestui lăcaș de cult.

La prima vedere, am putea vorbi de un echilibru al exercitării autorității asupra schitului, divizate între obști, Biserică și Stat, însă nu doar obștile, ci și delegatul Casei Bisericii și Primăria alegeau oameni din partea locului, care, înainte de a reprezenta puterea statală, răzeși fiind, reprezentau în fapt interesele comunității răzășești vrâncene.

Încă de la sfârșitul secolului XIX Statul dorea exproprierea schitului Valea Neagră, fapt dovedit de o Notă informativă datată 13 mai 1895 trimisă Primăriei Văsui (Vrâncioaia), din care rezultă că, în conformitate cu „*ordinul D-lui Subprefectu.*” și „*al D-lui Prefectu*” în localitate urma să sosească o comisie „*spre a constata din ce se compune averea schitului și care sunt drepturile după care să se poată pronunța*” Ministerul Domeniilor „*spre a se da în folosul statului venitul schitului*” Deoarece „*acestu schitu este un dreptu de proprietate al*

²⁹ ANVn, fond Primăria Văsui (Vrâncioaia) dosar nr.2/1909, f.27

³⁰ Ibidem, f.18

³¹ Ibidem, f.7

³² Ibidem f.16

³³ Ibidem f.7

³⁴ ANVn, fond Primăria Văsui (Vrâncioaia), dosar nr.4/1895, f.12

³⁵ Ibidem, f.11

întregei comunități vrânceană”, răzeșilor le era permis „a-și le sprijini singuri drepturile” Ca urmare, delegații răzeșilor erau așteptați la fața locului, cu documentele schitului, pentru a-și susține statutul de proprietari.³⁶

Deși răzeșii nu au fost puși în fața faptului împlinit și se dădea curs unui exercițiu democratic, cert este că reprezentanții Statului nu vin în teritoriu ca să împartă dreptatea, ci ca să și-o obțină, ca parte în litigiu.

La sfârșitul lunii ianuarie 1909, schitul se afla încă în judecată cu Statul pentru propria-i avere; iată că timp de 14 ani Statul nu a putut smulge pământurile răzeșești, dar va reuși în 1919, expropriind schitului Valea Neagră 120 ha (islaz)³⁷ Si iată cum pământul care a aparținut de secole vrâncenilor încăpea pe mâna Statului...

Se pare că este vorba de proprietatea vrânceană a schitului, ținând cont de faptul că pământul acestuia de la Clipicești va fi expropiat de abia în 1946 (10 ha)³⁸

Ca și în cazul schitului Lepșa, Statul nu a conceput existența unei proprietăți particulare colective. Consecințele acestor exproprieri nu sunt numai de ordin material , funciar; exproprierile atrag după ele prăbușirea unui simbol și a unei stări de fapt: **autonomia Vrancei** sau, mai precis reminiscentele acesteia. Probabil că Statul nu s-a mulțumit cu palidul control asupra acestor două schituri. Statul a mers până la capăt, desființând arhaicul, înțeles însă – voit sau nu – nu ca dat istoric, ca enclavă spațio- temporală, ci ca ceva primitiv , înapoiat , non-civilizator.

Obștile răzeșești nu aveau grijă doar de cele două schituri mai sus-menționate, ci și de propriile biserici. Este și cazul bisericii obștii Păieșelele Negrulești. În octombrie 1924, președintele obștii înștiințează comitetul de construire a bisericii din Negrulești că varsă pentru această nobilă cauză

---

³⁶ Ibidem, f.16

³⁷ Idem, fond Consilieratul Agricol și Serviciul Agricol al județului Putna, dosar nr.2/1919, f.45

³⁸ Idem, fond Camera de Agricultură a județului Putna, dosar nr.59/1946, f.62

suma de 145.601 lei.³⁹ Această sumă reprezenta 50% dintr-o sursă ocazională de venit; mai precis , după cum rezultă dintr-un proces-verbal din iulie 1924, obștea arendase pășunea din muntele Arișoiaia unui brețcan și unui sovejan , pentru 310.000 lei, pe timp de 5 ani⁴⁰

Cu toate acestea , eforturile enoriașilor răzeși se aflau în faza inițială; doi ani mai târziu, comitetul însărcinat cu colectarea fondurilor necesare construirii bisericii se afla într-un real impas; avea să intervină în acest moment Societatea Forestieră „Năruja” (care exploata o parte din pădurile obștii Negriștești, în muntele Păieșelele), donând suma de 50.000 lei⁴¹. Se pare că nici această sumă nu era suficientă, din moment ce în iulie 1927 obștea hotărăște ca în anul următor să arendeze din nou pășunea pentru a-și achita taxele și pentru a vira bani în contul fondului comitetului bisericesc⁴².

În luna septembrie a aceluiași an, obștea reușește să doneze amintitului comitet suma de 159.000 lei *„rezultată din arendarea pășunei”* . Comitetul avea însă o obligație față de obște și anume aceea de a-i plăti impozitul agricol pe anul în curs;⁴³ acesta se cifra la 3.380 lei, reprezentând aproximativ a 50-a parte din suma donată⁴⁴ În fapt, aceasta este o decizie forțată de împrejurări , de regulă daniile nefiind însoțite de obligații.

Au fost și momente în care strângerea banilor a fost îngreunată sau chiar compromisă de autoritățile locale; așa s-a întâmplat la Negriștești în 1935, când preotul paroh a descoperit și a făcut public faptul că notarul Ion Mehedinți dorea *„să pună mâna pe banii strânși pentru biserică”*, Prefectura fiind imediat informată de Pretura Plășii Vrancea. Urmarea imediată a fost lovirea notarului de către unii răzeși,

³⁹ Idem, fond Obștea Păieșelele - Negriștești, dosar nr.2/1924, f.3

⁴⁰ Ibidem, f.6

⁴¹ ANVn, fond Obștea Păieșelele - Negriștești, dosar nr.5/1926, f.7

⁴² Idem, dosar nr.7/1927, f.5

⁴³ Ibidem, f.8

⁴⁴ Ibidem, f.9

în timp ce alții i-au sărit în apărare. Din fericire, altercațiile ulterioare au rămas la „*stadiul vătămărilor corporale*”⁴⁵

Faptul în sine era grav, căci un reprezentant al Statului prejudicia interesele obștii, lucru imposibil de tolerat de către răzeși, dezamăgiți profund de moralitatea acestora. Confuzia creată și nesolidarizarea întregii obști cu preotul comunitar provin atât din faptul că nu existau dovezi atât de clare în vederea culpabilizării notarului, dar și din acela că acesta din urmă era și președinte al Consiliului de administrație al obștii Păieșelele Negrilești. În luna iulie 1938, ca rezultat al presiunii enoriașilor, Ion Mehedinți va fi nevoit să demisioneze.⁴⁶

Pentru obște era o datorie sacră colectarea tuturor sumelor de la membrii acesteia necesare bisericii, sume al căror quantum fusese hotărât de comun acord în ședințele periodice ale acesteia. Neachitarea acestei obligații se solda pentru răzeși cu aplicarea unei multiple acțiuni. În cazul de față, în mai 1930, de pildă, oierii nu dădeau brânza cuvenită răzeșilor din Negrilești dacă aceștia nu prezentau „*dovada de achitare de la comitet a debitului la Biserică*”⁴⁷

În același an, obștea a hotărât ca toți răzeșii care nu au achitat contribuția la biserică să fie trecuți în „*Tabloul de Debit în Bugetul Comunei, pentru a fi executați conform legii de urmărire*” a datoriilor. Răzeșii fără lichidități urmau să se împrumute la Banca din Negrilești⁴⁸

Trei ani mai târziu, în luna aprilie, obștea lua o nouă hotărâre în această direcție: răzeșii datori față de biserică nu mai puteau folosi pădurea și pășunea obștii. Această decizie era foarte severă, căci răzeșul care nu avea acces la aceste două categorii patrimoniale era practic condamnat la dispariție.⁴⁹

---

⁴⁵ ANVn, fond Prefectura jud.Putna, dosar nr./97/1935, f.67

⁴⁶ Idem, dosar nr.136/1938, f.44

⁴⁷ Idem, fond Obștea Păieșelele - Negrilești, dosar nr.48/1938, f.9

⁴⁸ Idem, dosar nr.35/1931, f.18

⁴⁹ Idem, dosar nr.43/1933, f.11

Este posibil ca obștea, în ciuda controlului sever exercitat în rândul membrilor ei, impunând legea statală atunci când cutuma nu era suficientă, să fi întâmpinat rezistența răzeșilor (și aceasta nefiind motivată de necredință sau rea voință, ci de criza financiară); tocmai de aceea, se pare obștea a apelat la autorități. Astfel, în mai 1934, inginerul silvic Mircea Ioan, subinspector la Oficiul Național al Cooperăției Române a verificat debitele răzeșilor la Comitetul de construcție al bisericii din Negrilești; acestora li se va reține din beneficiul personal virat de obște conform hotărârii adunării generale din aprilie 1933⁵⁰ Chiar și cei care plătiseră vor mai achita 50% din contribuție „*drept cotă din beneficiu*” Au fost însă nu doar răzeși care puneau interesul general pe plan secund, ci și preoți. Așa este cazul preotului Constantin Taftă din Negrilești care, trecând peste hotărârile obștii, percepe o serie de taxe în folosul propriu. În fapt, preotul ignoră obligațiile pe care le are ca răzeș, inventând concomitent propriile drepturi. Nu este de mirare că încasând taxe ilegale și nepunând de loc temei pe regulamentul obștii a fost nevoit în 1908 să apară ca inculpat la judecătoria Spulber⁵¹

Ca și în cazul schiturilor, bisericile răzeșești se supuneau Bisericii Ortodoxe Române doar în problemele strict canonice; astfel, în 1894, cântărețul bisericesc Constantin N.Taftă era chemat la Protoierie acuzat fiind de „*insubordonanțe la serviciu*”

În documentul care consemnează acest fapt apare și următoarea informație: acest cântăreț bisericesc își „*primește banii*” chiar de la Protoierie! Iată că, spre deosebire de schituri, personalul bisericesc era remunerat prin Casa Bisericii⁵²; și aceasta în ciuda faptului că biserica la care își desfășura Constantin Taftă activitatea era răzășească și avea un statut aparte, nefiind împroprietărită prin Legea rurală⁵³ În fapt, era o „*portiță*” pe care Statul a impus-o nu doar pentru a controla bisericile

⁵⁰ Ibidem, f.2

⁵¹ ANVn, fond Judecătoria comunei Spulber, dosar nr.10/1908, f.5

⁵² Idem, fond Protoieria jud.Putna, dosar nr.6/1894, f.113

⁵³ Idem, dosar nr.9/1902, f.65

din punct de vedere canonic, ci și pentru a impune unele obligații financiare. Bunăoară, protoiereul trimite „ordin” în același an bisericii din Negrileşti să contribuie cu suma de 20 lei la construirea bisericii din Ardeoani, județul Bacău⁵⁴. Nu suma are importanță în acest caz, ci termenul direct și tranșant de adresare precum și cui se adresează – nu obștii, ci preotului paroh remunerat de Stat, prin Casa Bisericii.

Aceeași situație o întâlnim și în cazul bisericii obștii Secătura-Părosu; în cursul anului 1934, în condițiile în care nici parohia nu era înființată, nici casa parohială ridicată s-a intervenit de mai multe ori „la forurile superioare bisericesti”⁵⁵. Avem de-a face cu un exemplu clar de biserică integrată perfect în piramida organizatorică bisericească. Totul se realizează în conformitate cu legislația vremii, pe bază de aprobări și documentație corespunzătoare, prin intermediul Ministerului Cultelor⁵⁶.

Răzeșii obștii mai sus-menționate au depus eforturi însemnate în vederea strângerii fondurilor necesare reparării bisericii și construirii casei parohiale⁵⁷, introducându-se același „sistem” al taxelor individuale⁵⁸.

În anul 1937, obștea strânge, pentru cele două obiective sus-menționate, suma de 56.000 lei⁵⁹, iar în anul 1941, 26.000 lei⁶⁰, în următorul an, răzeșii au donat în aceleași scopuri nobile 80.000 lei⁶¹.

Tot prin contribuție colectivă s-a cumpărat terenul necesar amplasării cimitirului, în 1924, de la un localnic. Acesta a primit banii

---

⁵⁴ Ibidem, f.432

⁵⁵ ANVn, fond Obștea Secătura - Părosu, dosar nr.3/1924, f.18

⁵⁶ Ibidem, f.7

⁵⁷ Ibidem, f.11, 15, 16 și dosar nr.4/1935, f.68

⁵⁸ ANVn, fond Obștea Secătura - Părosu, dosar nr.3/1924, f.16

⁵⁹ Idem, dosar nr.4/1935, f.26, 43, 70 și dosar nr.13/1942, f.27 - 28

⁶⁰ Idem, dosar nr.11/1941, f.22

⁶¹ Idem, dosar nr.12/1942, f.3 - 5 și dosar nr.18/1943, f.30

„din mânele dlui Vasile V.Cherciu, reprezentantul obștiei Părosu”⁶²

Tranzacția s-a făcut între vânzător și obște, pentru biserică.

În cazuri-limită, obștea a apelat la ajutorul financiar al Societății Forestiere „Năruja”, care exploata pădurea obștii, datorită lipsurilor generale, așa cum s-a întâmplat în 1924, suma obținută fiind de 40.000 lei⁶³.

În fine, o ultimă biserică răzășească analizată din punctul de vedere al relațiilor ei cu obștea este cea din satul **Voloșcani**, comuna Vidra.

Și această obște a depus eforturi pentru a obține fonduri absolut necesare bisericii. Astfel, în 1936, biserica a beneficiat de 18.000 lei⁶⁴, din totalul de 94.000 lei primiți de obște din partea Societății Forestiere „Năruja”, în contul exploatării pădurii din Muntele Verdele în anul 1935⁶⁵, aceasta înseamnă că mai mult de 1/5 din venitul anual – 12 – al obștii a intrat în vistieria bisericii.

În anul următor însă, ajutorul oferit bisericii pentru lucrările de reparații avea să scadă la 8000 de lei⁶⁶, pentru ca în 1938 acesta să fie de doar 2000 lei, reprezentând a 43-a parte din venitul obștii (86.000 lei)⁶⁷

În situații - limită, obștea a fost nevoită să recurgă la soluții extreme. Astfel, în aprilie 1940, aceasta a luat hotărârea ca jumătate din drepturile bănești ale lăturașilor - străinilor de obște, care locuiau și munciau în cadrul acesteia în dijmă - să fie cedate pentru repararea

---

⁶² Arhiva Muzeului Vrancei, doc. nr.25145

⁶³ ANVn, fond Obștea Secătura - Părosu, dosar nr.3/1924, f.7

⁶⁴ Idem, fond Obștea Muntele Verdele, sat Voloșcani, comuna Vidra, dosar nr.17/1936, f.51 și dosar nr.7/1930, f.23

⁶⁵ Idem, dosar nr.7/1930, f.22

⁶⁶ Idem, dosar nr.17/1936, f.52 și dosar nr.7/1939, f.35

⁶⁷ Idem, dosar nr.20/1938, f.2

bisericii din sat⁶⁸ și pentru casa parohială; în fapt era vorba de doar 3.000 lei⁶⁹

Și tot în situații - limită, obștea a apelat la ajutorul financiar al Societății Forestiere „Năruja”, în vederea reconstruirii bisericii; așa s-a întâmplat în 1942, suma provenită fiind de 400.000 lei⁷⁰.

Au fost însă și perioade mai bune; astfel, în februarie 1946, obștea hotărăște ca soldul anului financiar 1945 - 1946 să fie donat pentru reconstruirea bisericii. Tot acum se ia decizia ca din cele 30 ha ale pădurii răzășești, nu se vor mai efectua tăieri decât pentru biserică; numai după acoperirea acestui necesar urma să se reintre în normal⁷¹

Aceeași problemă a controlului Statului în problemele bisericii reapare într-unul din documentele obștii. Astfel, dintr-o Adresă de la finele lunii februarie 1944 rezultă că Ocolul Silvic Vidra nu este de părere ca în consiliile de administrație ale obștilor „*să facă parte și Domnii preoți*” Protoieria județului Putna era de acord însă cu acest lucru, dar cu aprobarea Sfintei Episcopii. Opinia Ocolului Silvic Vidra venea însă în contradicție cu statutul de răzeș al preotului, care putea face parte din conducerea obștii; apoi, se neglijează rolul preotului de lider spiritual al satului și exemplu de conduită morală.

Biserica Ortodoxă Română nu avea cum să se opună, ea fiind interesată doar să controleze aceste lăcașuri de cult din punct de vedere strict religios.

---

⁶⁸ Ibidem, f.17

⁶⁹ Ibidem, f.21

⁷⁰ Ibidem, f.22

⁷¹ ANVn, fond Obștea Muntele Verdele, sat Voloșcani, comuna Vidra, dosar nr.38/1946 - 1947, f.7

Nu întâmplător în 1930 un senator cerea implicarea preoților de la sate în popularizarea Codului Silvic, prin anunțurile făcute în biserică referitoare la adunările obștilor la judecătoriile de ocol.⁷²

În concluzie, rândurile de față au încercat să surprindă, în linii generale, particularitățile binomului Biserică Obște, fără a avea pretenția epuizării subiectului.

---

⁷² Idem, fond Primăria orașului Focșani, Dezbaterile Senatului, Monitorul Oficial nr.60 din 29 decembrie 1930, Consiliul Legislativ, secția I, Proces-Verbal nr.117, Ședința de la 24 iunie 1930, p.341